Algemene beschouwingen Begroting 2023 D66
Raadsvergadering 10 november 2022

Voorzitter,

Hoewel het besef niet altijd doordringt, leven we in een tijd van opéénvolgende crises. De coronacrisis is nog maar net achter de rug en met de oorlog in Oekraïne verkeren we al in een volgende humanitaire crisis. En zoals iedere oorlog, leidt ook deze tot een vluchtelingencrisis. Maar ook een energiecrisis. En die gaat hand in hand met de inflatiecrisis, die de koopkracht van veel mensen flink onder druk zet. Armoede is weer aan de orde van de dag. En dan heb ik de wooncrisis en klimaatcrisis nog niets eens genoemd. Het moge duidelijk zijn dat de begroting die nu voorligt, in het licht van al deze onzekere én ongrijpbare ontwikkelingen is opgesteld. Dat is uitdagend en vraagt om een ware balanceeract.

Dat balanceeract wordt het meest zichtbaar bij de financiële keuzes die in deze begroting worden gemaakt. Er is daarbij één uitgangspunt, dat min of meer randvoorwaardelijk is voor de gemaakte keuzes: namelijk, het investeringsplafond van 5 miljoen euro per jaar. De fractie van D66 vind het niet alleen verantwoord maar ook dapper om hier aan vast te blijven houden. Dat dit investeringsplafond vervolgens via een omweg wordt opgerekt, door aanvullend 4 miljoen uit de Algemene Reserve in te zetten, kan de fractie van D66 alleen maar toejuichen. Het benutten van de extra ruimte in het weerstandsvermogen is iets waar D66 al sinds jaar en dag om vraagt. Natuurlijk wordt het daarmee balanceren op een dun koord, maar daarmee ontstaat wel de investeringsruimte die de stad verder brengt.

Er zijn overigens ook kanttekeningen te maken bij die financiële keuzes. Zo roept D66 het college op om terughoudend te zijn met de inzet van toekomstige begrotingssaldi. We leggen namelijk nu al een claim van 3,2 miljoen op het begrotingsresultaat van 2024: een begrotingsjaar dat zich nota bene nog moet aandienen. De onzekerheid waarin we leven vraagt om behoedzaamheid met toekomstige resultaten. We weten immers niet in welke crisis we nog terecht zullen komen – om de tijdsgeest waarin we leven nog maar even in herinnering te brengen.

Een andere kanttekening is het renterisico, dat door de alsmaar stijgende rente nóg nadrukkelijker in beeld komt. Op dit moment varen we met een rentebudget van 2,6 miljoen scherp aan de wind, maar dat moet wel zo blijven. In dat licht geeft de ongekend hoge begrotingsruimte een ietwat misleidend beeld, want de rentekosten kunnen ineens omhoog schieten en daarmee een flink beslag leggen op de begrotingsruimte. De tijd waarin geld lenen goedkoop was, ligt simpelweg achter ons.

Een externe factor die ik in dit kader niet ongenoemd wil laten, voorzitter, is de factor rijksoverheid. Net zoals in de coronacrisis zien we ook nu dat de rijksoverheid de portemonnee flink opentrekt en inwoners, ondernemers maar ook lokale overheden ruimschoots compenseert voor de geleden schade. Deze week nog is bekend gemaakt dat de energieregeling voor ondernemers wordt verruimd. Oftewel, zonder het ongekend hoge steunpakket van dit kabinet van 23,5 miljard had deze begroting vandaag niet gepresenteerd kunnen worden. Niet met deze keuzes althans. De eerlijkheid gebiedt ons dat ook te constateren en te erkennen.

Dan voorzitter, kom ik toe aan de inhoudelijke beschouwing van de begroting – die natuurlijk minstens zo interessant is als de financien. Ook hier weer in het licht van een opeenstapeling van crises. Wij zien het als onze plicht om ‘daar waar we kunnen’ de pijn voor onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners te verlichten. En zoals gebruikelijk doen we dat met enkele moties en ook een amendement.

Laten we met de ondernemers beginnen, voorzitter. Zoals u weet ligt er al geruime tijd een plan op de plank om de gorcumse binnenstad te presenteren als een warenhuis. Gorcumse ondernemers, die het al zwaar te verduren hebben gehad in de coronacrisis, staan te popelen om hier mee aan de slag te gaan. Een plan om de binnenstad een upgrade te geven, die ook passend is bij de mooiste vestingstad van Nederland. Voor de zomer heeft D66 hier al een motie over ingediend, die toen is ontraden omdat het toch al zou landen in de begroting. Nu dat niet het geval blijkt, zien we ons genoodzaakt om met een herstelactie alsnog de benodigde bijdrage van 150.000 euro te reserveren. Daartoe dient D66 samen met de VVD, CDA, Stadsbelang en Gorcum Actief een amendement in. Overigens: het verdient alle lof dat Hartje Gorkum haar deel van het huiswerk heeft gedaan, door middelen te reserveren op de BIZ-begroting. Daarmee is er een mooie basis gelegd voor deze publiek-private samenwerking.

Van de lokale economie naar mobiliteit, voorzitter. Als er één beleidsdomein is, waar de plannen voor het oprapen liggen, dan is het mobiliteit wel. Zo hebben we al enige tijd een lijst met top 10 fietsknelpunten. Concrete locaties, waar fietsers dagelijks last van ondervinden en in onveilige situaties terechtkomen. Dat verdient prioriteit, zou je denken. In de begroting lezen we hier over dat we in 2023 op zoek gaan naar een strategie en financiële middelen om de fietsknelpunten stap voor stap aan te pakken. Dit vinden wij eerlijk gezegd wat mager, voorzitter. **Daarom de vraag aan het college: bent u het met ons eens dat de 10 fietsknelpunten in 2023 met prioriteit aangepakt zouden moeten worden?**

Dan, voorzitter, fietsen we door naar de bibliotheek. Nu nog gevestigd op de Groenmarkt maar we weten allemaal dat dit pand op de nominatie staat om verkocht te worden. Daarmee is de toekomst van deze belangrijke ontmoetingsplaats vooralsnog ongewis. En ook dat weten we al een tijdje, want de raad heeft eind vorig jaar nog unaniem de hoogste urgentie uitgesproken om het huisvestingsvraagstuk van de bieb versneld op te lossen. Desondanks lezen we in de beantwoording van onze vragen hierover dat er in 2023 eerst nog een procesvoorstel volgt. Het lijkt een gebed zonder eind. **Kunnen we anders niet gewoon het pand aan de Groenmarkt 1 van de verkooplijst halen en op de huidige locatie investeren in een toekomstbestendige bibliotheek, gecombineerd met andere maatschappelijk functies?**

Als we het dan toch over de bieb hebben, voorzitter, dan komt De Nieuwe Doelen natuurlijk om de hoek kijken. Ook een huisvestingsvraagstuk. En laat ik meteen met de deur in huis vallen: wij vragen ons echt af of die Europese aanbesteding een succes gaat worden om tot een toekomstbestendig podium te komen. Het voelt heel erg als iets met een kanon en een mug. Op onze vraag of ook subsidieverstrekking is overwogen, komt het college niet verder dan dat er al is besloten voor een Europese aanbesteding. Dat stelt ons eerlijk gezegd nog niet gerust. Zo ongeveer overal in het land worden theaterexploitanten gesubsidieerd, maar wij blijven stug volhouden dat we Europees moeten aanbesteden. Voor de bouw van het gebouw zou je dat best kunnen doen, maar toch niet voor de exploitatie? Alsof iemand uit Polen straks naar Gorcum komt om ons theater te runnen. D66 had gehoopt dat de verbreding van locaties ook op dit punt tot een heroverweging zou leiden. Als dit allemaal uiteindelijk maar niet betekent dat het groot podium op de lange baan wordt geschoven. En dat gorcumse talenten elders hun heil moeten zoeken.

Over Gorcumse talenten gesproken. Door de alsmaar dalende koopkracht, komt het helaas steeds vaker voor dat kinderen uit gezinnen met een middeninkomen in de knel komen. Bijvoorbeeld wanneer ouders geen geld meer hebben voor de contributie van de sportvereniging of voor een culturele activiteit. Deze signalen kregen wij voor het eerst bij een plaatselijke voetbalvereniging, die opvallend veel leden zag vertrekken na een verhoging van de contributie met slechts enkele euro's. Voor D66 is de kansenongelijkheid die hierdoor ontstaat onwenselijk. Daarom vragen we om een

verkenning naar maatregelen om te voorkomen dat kinderen van ouders met een middeninkomen niet meer kunnen deelnemen aan sport en culturele activiteiten. Een concreet idee daarbij is een eventuele aansluiting bij het Jeugdfonds voor Sport en Cultuur. De betreffende motie is reeds rondgestuurd en de PvdA dient deze met D66 mee in.

In dat kader zijn we trouwens ook benieuwd naar de uitvoering van de motie om een energienoodfonds in te stellen voor sociale ontmoetingsplaatsen, zoals buurthuizen maar ook sportverenigingen en culturele partijen. In de motie werd gevraagd om bij voorkeur voor de begrotingsraad de raad te informeren. **We zijn daarom benieuwd naar de stand van zaken.**

Ook zijn we benieuwd of er inmiddels zicht is op de uitputting van de bestemmingsreserve die is ingesteld voor de energierekening van SGS. **Is daar al iets over bekend?**

Dan de wooncrisis, voorzitter. Voor D66 één van de meest urgente opgaven voor de komende jaren. Daarom zijn we continu op zoek naar mogelijkheden om woonruimte te creëren. En we zien gelukkig dat daar raadsbreed ook aandacht voor is. Zo dienen we de motie om startersleningen aantrekkelijker te maken van Democraten Gorinchem mee in. Een niet meer dan logische stap om die extra starterslening van 25.000 euro aan de man te brengen. Maar om die leningen daadwerkelijk te kunnen verstrekken, moet er ook voldoende woningaanbod zijn. En daar loopt het vaak spaak in een compacte stad als Gorinchem. Dat vraagt wat D66 betreft om nieuwe initiatieven. Nu de verkenningen naar nieuwbouwlocaties elders in Gorinchem zijn afgerond, zoals de Vleugels van de stad, is de tijd rijp om ook het potentieel op Gorinchem-Noord te verkennen. De gemeente Gorinchem heeft daar nog de nodige uitbreidingsruimte. In de motie die reeds is rondgestuurd, verzoeken wij om deze verkenning nadrukkelijk in gezamenlijkheid op te pakken met de gemeente Molenlanden. Het zou een win-win kunnen opleveren als beide gemeenten daar kansen voor woningbouw zien en de krachten bundelen om dat te realiseren.

Tot slot, voorzitter, een project dat al enige tijd in de steigers zit: de gastvrije Waaldijk. Een treffende naam voor de herinrichting van het 80 kilometer lange tracé dat deels in Gorinchem ligt. De Dalemsedijk en de Merwededijk om precies te zijn. Hoewel het plan inmiddels is goedgekeurd door betrokken gemeenten, waaronder Gorinchem, is de discussie erover nog niet ten einde. Veel participanten zijn teleurgesteld over de uitkomst. Ze vrezen voor een uniforme brede dijkweg, met ruim baan voor autoverkeer, terwijl de dijk gastvrij zou zijn voor fietsers en voetgangers. Maar, er is ook een lichtpunt in deze discussie. De inzet van al die participanten heeft er namelijk toe geleid dat gemeenten lokaal maatwerk mogen toepassen. Daarbij zijn gemeenten geadviseerd om de mogelijkheden te onderzoeken voor terugdringing van gemotoriseerd verkeer. Volgens veel betrokkenen, bewoners en gebruikers van de dijk, kan dat met simpele aanpassingen, zoals visuele markeringen. D66 verzoekt het college daarom om de mogelijkheid van lokaal maatwerk optimaal te benutten en daarvoor in overleg te treden met de betrokkenen. In de hoop dat we daarmee het Gorcums deel van de Waaldijk gastvrijer kunnen inrichten én het vertrouwen van onze eigen inwoners kunnen terugwinnen.

Over vertrouwen van inwoners gesproken. Het idee van Buurt Bestuurt, een werkwijze waarbij inwoners zelf bepalen wat er in hun buurt aangepakt moet worden, spreekt D66 zeer aan. Daarom dienen we de motie hiertoe van Stadsbelang en Gorcum Actief mee in. Het strookt bovendien ook met de handreiking die wij voor de zomer hebben gedaan aan Gorcum Actief om met ons mee te denken over het verstevigen van de klankbordgroepen. Wij hopen dat de inwonerscomités volgens het principe van Buurt Bestuurt ook een beperkt werkbudget meekrijgen om praktische zaken zelf snel te regelen. **We zijn benieuwd hoe het college hier tegenaan kijkt.**

Tot zover de eerste termijn van D66, voorzitter. Dankuwel.